

Varför har Umeå Kommunföretag ingen visselblåsarfunktion?

Sedan 17 december 2021 finns lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Lagen ger ett särskilt skydd mot repressalier för den som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den. Offentliga arbetsgivare med minst 50 anställda ska enligt lagen ha en intern visselblåsarfunktion. Det är möjligt för offentliga arbetsgivare med färre än 50 anställda att på frivillig väg inrätta en visselblåsarfunktion, men det skydd som en rapporterande person har rätt till enligt visselblåsarlagen gäller inte hos en verksamhetsutövare som frivilligt väljer att inrätta en visselblåsarfunktion utan att vara skyldig till det enligt lag. Som exempel kan nämnas att Umeå Kommunföretag inte skulle ha möjlighet att tillämpa de sekretessbestämmelser som är tänkta att skydda den rapporterande personens identitet. Då Umeå Kommunföretag omfattas av offentlighetsprincipen innebär det att Umeå Kommunföretag inte skulle kunna garantera ett skydd av den rapporterande personens identitet. Ett inrättande av en visselblåsarfunktion skulle dessutom innebära att personuppgifter kommer att behandlas, vilket får till följd att frågor gällande GDPR aktualiseras. Mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan har Umeå Kommunföretag för närvarande valt att inte inrätta en visselblåsarfunktion.

Vad kan jag göra om jag misstänker missförhållanden och oegentligheter på Umeå Kommunföretag?

Vi på Umeå Kommunföretag är måna om att så tidigt som möjligt upptäcka eventuella missförhållanden och oegentligheter i vår verksamhet. Därför uppmuntrar vi våra anställda att alltid ta kontakt med sin närmaste chef vid misstanke om att det förekommer missförhållanden eller oegentligheter.

Det finns också en möjlighet att slå larm till behöriga statliga myndigheter. De behöriga myndigheterna ska genom externa rapporteringskanaler ta emot, följa upp och lämna återkoppling på rapporter om missförhållanden inom vissa specifika områden. Behöriga myndigheter är bland annat Arbetsmiljöverket, Konkurrensverket, Ekobrottsmyndigheten, länsstyrelserna och Skatteverket. En fullständig lista över behöriga myndigheter och deras ansvarsområden finns i förordningen om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (SFS 2021:949).

Meddelarfrihet och meddelarskydd

Som ett led i den reglering som avser att förverkliga offentlighetsprincipen finns den så kallade meddelarfriheten. Den grundlagsskyddade meddelarfriheten innebär att det i viss utsträckning är möjligt att utan risk för påföljder lämna annars sekretessbelagda uppgifter för publicering i massmedier. Meddelarfriheten gäller dock inte undantagslöst, det finns således fall där den som lämnat ett meddelande för offentliggörande kan bli straffrättsligt ansvarig för det. Så är exempelvis fallet om meddelaren genom att lämna meddelandet gör sig skyldig till allvarliga brott mot rikets säkerhet eller om meddelaren lämnar ut en allmän handling i strid med bestämmelser om sekretess. Ett annat exempel då meddelaren kan bli straffrättsligt ansvarig är om meddelaren bryter mot någon av de tystnadsplikter som inskränker meddelarfriheten.

Anställda och uppdragstagare i kommunala bolag omfattas av ett förstärkt meddelarskydd, vilket innebär att det kommunala bolaget inte får efterforska eller ingripa mot en anställd eller

uppdragstagare som har utnyttjat sin meddelarfrihet. Det förstärkta meddelarskyddet gäller dock inte för VD, vice VD, styrelseledamöter och styrelsesuppleanter.